ФІНАНСИ

УДК 336.647.648 https://doi.org/10.33271/ebdut/75.075

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВИКОРИСТАННЯ FINTECH ІННОВАЦІЙ НА РИНКУ КАПІТАЛУ

Л. Г. Соляник, к. е. н., професор, l.g.s@ua.fm, orcid.org/0000-0003-3291-3931,
І. М. Цуркан, к. е. н., tsurkan.i.m@ukr.net, orcid.org/ 0000-0003-1149-0431,
М. О. Гудим, магістр, gudmar17@ukr.net, orcid.org/0000-0003-4793-5025,
НТУ «Дніпровська політехніка»

Методологія дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, пов'язані з питаннями визначення ролі FinTech інновацій у розвитку ринку фінансових послуг та формуванні FinTech інструментів перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економіки. У процесі дослідження використовувалися методи теоретичного й емпіричного дослідження, зокрема, абстракції й порівняння при визначенні особливостей функціонування різних видів онлайн-фінансування для суб'єктів МСБ; метод групування – при дослідженні регіональних особливостей розвитку моделей онлайн-фінансування; методи математичної статистики – при визначенні тенденцій розвитку та прогнозуванні обсягів альтернативного онлайн-фінансування суб'єктами малого та середнього бізнесу. Методи графічного аналізу дозолили наочно відобразити отримані результати дослідження.

Результати. Авторами в статті проаналізовано сучасний стан та тенденції становлення фінтех-компаній України й фінансового забезпечення бізнесу в контексті світових тенденцій розвитку інформаційних технологій. Визначено місце, роль та особливості використання FinTech інструментів для перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економіки на основі впровадження альтернативних моделей фінансування бізнесу в Україні.

Новизна. Надано порівняльну характеристику основних видів онлайн-фінансування для суб'єктів малого й середнього бізнесу. Проаналізовано динаміку зміни обсягів альтернативного онлайн-фінансування у світі та виявлено особливості розвитку світового й регіональних ринків альтернативного онлайн-фінансування. Визначено основні детермінанти впливу на розвиток онлайн-фінансування в країні.

Практична значущість. Полягає у можливості застосування розроблених та наданих пропозицій щодо подальшого функціонування й розвитку в Україні альтернативного фінансування бізнесу з врахуванням загальносвітових тенденцій. Отримані висновки та результати дослідження сприятимуть активізації впровадження онлайн-платформ та створенню умов для здійснення однорангового фінансування фізичних і юридичних осіб, сприяючи їхньому розвитку.

Ключові слова: FinTech-інновації, цифровізація, краудфандинг, онлайн-фінансування, альтернативні моделі онлайн-фінансування бізнесу, національна економіка, детермінанти впливу, інвестиції.

Постановка проблеми. На сучасному етапі фінтех розглядають як екосистему, яка поєднує всіх учасників фінансового ринку, зокрема, фінтех-стартапи, регуляторів, банки, міжнародні платіжні системи, асоціації банкірів та фінансистів, інкубаторів, акселераторів, постачальників [1]. Фінансові тех-

© 2021. L. G. Solianyk, I. M. Tsurkan, M. O. Hudym. Published by Dnipro University of Technology on behalf of Economics bulletin of the Dnipro University of Technology. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http: // creativecommons.org/licenses/by/4,0/), which permits unrestricted reuse, distribution and reproduction in any medium provided the original work is property cited

нології або фінтех (англ. мовою від «financial technology», скорочене «FinTech») являють собою порівняно нову галузь не тільки в Україні, але і у всьому світі, яка відкриває величезні можливості для всіх суб'єктів фінансової сфери, забезпечуючи клієнтам зниження витрат, платежі в реальному часі, більш широкий вибір послуг та більшу зручність. Фінтех може сприяти розширенню доступу до фінансування для фізичних осіб, малих та середніх підприємств, недостатньо охоплених фінансовими послугами.

Отже, в сучасних умовах FinTech претендує на ключову роль у розвитку ринку фінансових послуг. Розвиток інформаційних технологій створив підґрунтя для формування FinTech інструментів перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економіки, що передбачає впровадження ефективного дієвого механізму практичного застосування альтернативних моделей фінансування бізнесу в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-методичні засади дослідження FinTech інновацій та їх ролі в національній економіці є досить новими для наукової спільноти та опрацьовані переважно у працях зарубіжних науковців та колективами авторів, що представляють комітет з банківського нагляду, аудиторські компанії KPMG та Ernst & Young. Цій проблематиці присвячено праці вітчизняних економістів, зокрема: Сирветник-Царій В. В. [2], Рубанов П. М. [9].

Аналіз наукових праць свідчить про те, що необхідно проводити подальші дослідження в напрямку формування механізмів мотивації бізнесу та активізації впливу державних інституцій на ефективне застосування альтернативних моделей фінансування бізнесу в Україні.

Формування мети статті. Мета статті полягає у систематизації та узагальненні результатів дослідження щодо оцінювання загального стану, тенденцій розвитку FinTech інновацій на світовому й вітчизняному ринках фінансових послуг та визначення їх ролі в організації фінансування підприємств на сучасному етапі розвитку національної економіки.

Інформаційну базу дослідження склали дані офіційної звітності Державного комітету статистики України, Всесвітнього економічного форуму та статистичної організації Європейської комісії про макроекономічні показники розвитку України та інших держав.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після світової фінансової кризи 2008 року банки усіх країн були змушені адаптуватися до нового світу. Регулятори посилили вимоги до капіталу банків, запровадили нові стандарти управління ризиками та більш суворі вимоги до виконання процедур KYC (Know Your Customer – процедура ідентифікації клієнтів, яка відома як «Знай Свого Клієнта») та AML (Anti Money Laundering – процедура протидії відмиванню грошей). Швидко розвивалися технології та інновації. Інтернет став поширеним явищем. З'явилися та набувають популярності смартфони та мобільні додатки, навіть у країнах, що розвиваються. Поширюються швидкими темпами соціальні мережі. Технологічні компанії «Великої П'ятірки» (Amazon, Facebook, Google, Apple, Microsoft) розробили інноваційні продукти та послуги, які формують нові стандарти якості, швидкості та зручності для споживачів. Збільшилась трудова міграція та, відповідно, зросли обсяги грошових переказів.

Технологічні тренди свідчать про нові можливості для користувачів і покращення процесів, що вже функціонують. Це може бути мінімальна затримка передавання в стримінг-сервісах чи кіберспорті, автоматизація виробництв.

Проте інновації – це не тільки про бізнес та користувачів, а й про держави, які використовують новітні розробки. Україна піднялася із 47-го на 45-те місце із 131-го в рейтингу Global Innovation Index. У категорії «освіта» – на 20 щаблів, на десять – у високотехнологічній R&D-розробці. Ці позитивні зрушення свідчать про високий потенціал та готовність України до запровадження інноваційних технологій.

Україна вже запускає електронні цифрові послуги, компанії запроваджують електронний документообіг, а українці загалом стають більш прихильними до інновацій. Так, дані Нацбанку за перше півріччя 2020 року свідчать, що 50% безконтактних оплат

відбуваються саме через NFC. Усього в Україні працює понад 100 ФінТех-компаній, причому більша частина заснована протягом трьох останніх років. 63% ФінТех-фірм фінансуються власним коштом, стільки ж – пройшли точку беззбитковості. На міжнародний ринок вийшли 43% бізнесів, а з тих, хто працює тільки в Україні, 73% планують підкорювати закордонні країни. Тенденція до зростання фінтех-сектора у 2021-му році не зміниться: на ринку з'явиться близько 20 нових компаній. Швидке зростання числа стартапів та паралельний розвиток екосистеми будуть сприяти збільшенню зацікавленості з боку інвесторів, а також зростанню кількості інкубаторів та акселераторів. позитивної динаміки у цьому сегменті.

Позитивна динаміка у цьому сегменті національної економіки відповідає світовим тенденціям: фінансові технології залишаються актуальною темою у світі протягом останніх років. Не останню роль в розвитку ринку зіграла державна підтримка. Зокрема, Кабінет міністрів створив «Український національний фонд стартапів» обсягом 345 млн грн, а Національний банк України у квітні 2019-го року організував Експертну раду з питань комунікації з інноваційними компаніями, що надасть можливість НБУ зрозуміти потреби та напрямки розвитку інноваційного фінансового ринку. Але по стану розвитку фінтех-компаній Україна поступається західним країнам, оскільки там більш розвинута екосистема для бізнесу стартапів. В Україні ж бракує акселераторів, які допомагали б розвиватися компаніям на ранніх стадіях. Крім того, на відміну від загальновизнаної практики, в Україні чимало компаній намагаються виходити на ринок уже з готовим продуктом. Тому більшість українських фінтехів за ступенем розвитку перебувають на стадії початку продажів або масштабування бізнесу й лише кожна п'ята є зрілою. Усього 8% компаній заявили, що перебувають на стадії реалізації ідеї чи мінімально життєздатного продукту.

Рис.1. Розподіл фінтех-компаній за сферами діяльності в Україні у 2020 р.

За цих умов особливо гостро постає проблема фінансової підтримки малого та середнього бізнесу, до якого, зокрема, належать FinTech компанії.

Традиційно основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств залишаються власні кошти, залучений і позичковий капітал (рис. 2). Нормальною ситуацією для підприємства є переважання власних джерел фінансових ресурсів, що дає йому можливість забезпечувати фінансову автономію й фінансову стійкість на оптимальному рівні. Але досягти високих темпів розвитку підприємницької діяльності, використовуючи лише власні та залучені джерела фінансових ресурсів, неможливо [2]. Як засвідчує світовий досвід, вагому роль у фінансовому забезпеченні підприємств, а особливо малого бізнесу, відіграють позикові кошти, які надаються на умовах строковості, платності і поворотності. Позикові фінансові ресурси підприємств включають банківські

кредити; позики небанківських фінансово-кредитних установ (лізингові кредити, факторинг тощо); комерційні кредити та кошти, отримані від емісії і розміщення боргових цінних паперів (наприклад, облігацій підприємств).

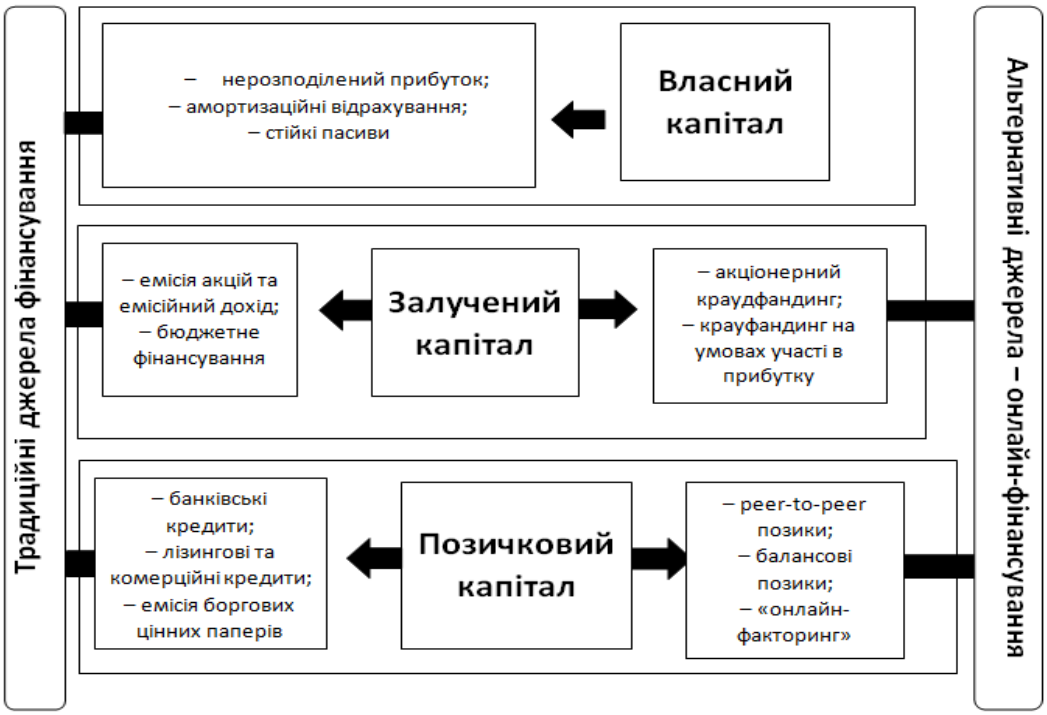

Рис.2. Сучасні джерела фінансування бізнесу

В середньому у світі частка внутрішніх ресурсів підприємств у фінансуванні інвестицій складає 71,3%; банківських кредитів – 14,3% (частка підприємств, які використовують банківські кредити для фінансування інвестиційної діяльності становить 25%); лізингових кредитів, внесків засновників та альтернативних джерел – приблизно по 5% [3]. В структурі джерел фінансування оборотного капіталу підприємств за країнами світу в цілому повторюються тенденції, аналогічні до фінансування інвестиційних вкладень.

На основі даних статистичного дослідження Світового банку [3], проаналізуємо структуру джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств в країнах Східної Європи. В європейських країнах, як і в цілому у світі, найбільша частка фінансування інвестиційних потреб функціонуючих підприємств забезпечується за рахунок внутрішніх джерел фінансових ресурсів – близько 60–70%. Структура ж залучення інших джерел фінансових ресурсів дуже відрізняється як по окремим підприємствам та видам діяльності, так і в цілому по країнам.

В країнах Східної Європи питома вага власних фінансових ресурсів підприємств в структурі джерел фінансування інвестиційних потреб коливається від 47,2% до 80,9%. Найменшою частка самофінансування підприємств є у Словаччині (47,2%), Чорногорії (54,8%) та Сербії (56,4%). Для цих країн характерним є розвиток лізингового кредитування та фінансування на основі пайової участі (Чорногорія), а також значною є питома вага альтернативних джерел фінансування (Сербія, Словаччина). Лідерами за обсягами банківського кредитування інвестиційної діяльності підприємств у Східній Європі є Естонія (20%), Хорватія (18,6%) і Чехія (18,5%). Практично втричі меншою є частка банківського кредитування у таких країнах, як Латвія (6,2%) і Молдова (7,7%). Низькою є також частка банківських кредитів у забезпеченні інвестиційних потреб бізнесу в Україні (11,0%), Македонії (11,1%) та Польщі (12,1%) [3]. Україна, на жаль, відноситься також до групи країн із найменшим залученням банківських кредитів для фінансування оборотного капіталу (3,6%), що стримує здійснення ефективної поточної діяльності та не створює умов для фінансового забезпечення

сталого економічного розвитку підприємств. Особливо гостро цю проблему відчуває малий і середній бізнес. Проблема фінансового забезпечення діяльності суб'єктів малого підприємництва була актуальною завжди в усіх країнах світу. Порівняно із великим бізнесом МСБ має значно менший вибір доступних джерел фінансування, а програми державної підтримки малих підприємств не завжди виявляються дієвими та ефективними. Так, одне з головних питань для стартапів – знайти фінансування на ранніх стадіях розвитку.

До 80% стартапів у світі фінансуються власними коштами, а також коштами друзів і родичів (так звана категорія friends & family). В Україні близько 70% ФінТех-компаній працюють без залучення грошей сторонніх інвесторів, з них 61% покладається на власнікошти, ще 9% – залучає гроші друзів та родичів, 30% – це зовнішнє інвестування (приватні інвестори та ангельські інвестиції).

Фактична структура капіталу підприємств формується під впливом багатьох факторів, основними серед яких є: стан національної економіки й фінансової системи країни; організаційно-правова форма та розмір підприємства; стадія життєвого циклу підприємства (новостворене чи функціонуюче підприємство); напрямок використання фінансових ресурсів (формування основного й оборотного капіталу), рівень інноваційності економіки. Розвиток інформаційних технологій створив підґрунтя для формування FinTech інструментів перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економіки та впровадження альтернативних моделей фінансування бізнесу у вигляді спеціалізованих онлайн-платформ.

Завдяки розвитку інформаційних технологій новою альтернативою традиційному фінансуванню стали спеціалізовані онлайн-платформи, використання яких дозволяє залучати кошти для фінансування інвестиційних проєктів без участі фінансових посередників. У сфері кредитування основними наслідками цифрової трансформації стала поява альтернативних джерел отримання позикових ресурсів через peer-to-peer та краудфандингові платформи, на ринку цінних паперів відбулися зміни у сфері організації біржової торгівлі – з'явилися нові види деривативів та біржових контрактів.

Відповідно до класифікації, запропонованої Кембриджським центром альтернативних фінансів, яка є найбільш повною та вичерпною, основними моделями онлайн-фінансування є моделі, представлені на рис. 3. Порівняльна характеристика видів онлайн-фінансування для суб'єктів малого й середнього бізнесу наведена в таблиці 2.

Рис.3. Альтернативні моделі онлайн-фінансування бізнесу

Таблиця 2

Порівняльна характеристика видів онлайн-фінансування для суб'єктів МСБ

Види онлайн-фінансування	Сутність	Мета залучення	Переваги	Недоліки
Краудфандинг з нефінансовою винагородою	Надавачі коштів отримують нефінансову винагороду,	Фінансування інноваційної діяльності	Дає можливість оцінити попит на продукцію, знайти потенційних споживачів; дозволяє зберегти контроль над бізнесом	Використовується на ранніх стадіях реалізації проєкту; необхідно мати прототип продукції, продукт має бути інноваційним
Акціонерний краудфандинг	Надання коштів інвестора в обмін на акції підприємства, дивіденди або право голосу на загальних зборах акціонерів	Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності	Можливо залучити кошти в будь-який бізнес, не залежить від характеристик продукту; дозволяє залучити венчурних інвесторів	Використовується на ранніх стадіях реалізації проєкту; втрата одноосібного контролю та управління підприємством
Краудфандинг на умовах участі в прибутку	Отримання інвестором частини доходів або прибутку від реалізації проєкту у вигляді дивідендів, роялті чи інших виплат	Фінансування інвестиційної діяльності	Можливо залучити кошти в будь-який бізнес, не залежить від характеристик продукту; можна використати на будь-якій стадії реалізації проєкту	Використовується на ранніх стадіях реалізації проєкту; втрата одноосібного контролю та управління підприємством
Peer-to-peer, peer-to-business позики	Отримання позики безпосередньо від фізичних осіб та інституційних інвесторів без участі традиційного фінансового посередника	Фінансування поточної діяльності	Можливо залучити кошти в будь-який бізнес, не залежить від характеристик продукту; можна використати на будь-якій стадії реалізації проєкту	Умови позики не завжди збігаються з потребами бізнесу, виробничим циклом

Моделі онлайн-фінансування дозволили здійснювати операції кредитування (peer-to peer позики) та інвестування (краудфандингу) на різних умовах – на благодійній основі, з фінансовою чи нефінансовою винагородою тощо. Високий потенціал розвитку даних моделей фінансування, їх переваги щодо швидкості, простоти і доступності залучення фінансових ресурсів порівняно із традиційними джерелами забезпечує їх привабливість як з точки зору надавачів, так і отримувачів фінансових ресурсів.

Серед найвідоміших і найбільш популярних краудфандингових платформ, яка приваблює населення ЄС і США є краудфандингова платформа Kickstarter. Її заснування в 2009 році дало поштовх для формування нових ідей у населення, ведення бізнесу підприємцями, а також формування цілей у розробці досліджень у науковців.

Найбільш поширеною моделлю онлайн-фінансування за кількістю створених платформ на сьогодні є краудфандинг із нефінансовою винагородою що обумовлено можливістю його ефективного використання для збору коштів практично на будь-які проєкти та в інтересах будь-якого суб'єкта. Через краудфандинг з нефінансовою винагородою залучають кошти фізичні особи-підприємці, підприємства малого та середнього бізнесу, високотехнологічні компанії, транснаціональні корпорації, окремі фізичні особи, митці тощо.

За статистичними спостереженнями The Crowdfunding Centre [4] протягом останніх п'яти років встановлено, що найпопулярнішою за кількістю користувачів, що вкладають кошти у відповідні проєкти, є категорія соціального підприємництва (в середньому кожен проєкт фінансується близько 3,2 млн. вкладників), найбільшу кількість профінансованих проєктів має категорія кінопроєктів (близько 19,5 тис. проєктів), а найбільшу частку проєктів, що отримали повне фінансування, має категорія коміксів та графічних романів (52,2%).

В Україні краудфандингові платформи почали активно використовуватися з початку 2012 року. З найвідоміших проектів слід виділити такі: «Спільнокошт»; «Кредити українському бізнесу» (КУБ); «GoF» (освітній напрям, метою якого є змінення освітніх проектів). Розвиток краудфандингу в Україні має свої особливості. В першу чергу, нестача інформації про українські краудфандингові платформи та недостатній рівень довіри населення до такого фінансування, створюють перешкоди для реалізації багатьох цікавих бізнес-ідей та проектів. Також важливу роль в даній ситуації відіграє низький рівень доходів більшості населення, тому їх пожертви незначні, що призводить до тривалого терміну збору коштів для реалізації проєктів. Проте, в умовах розвитку інтернет-середовища та інформаційних технологій, активного розвитку цифровізації й діджіталізації економіки України, краудфандинг, як і інщі види альтернативного онлайн-фінансування бізнесу, у майбутньому займе лідируючі позиції на ринку. Тому дослідникам слід приділяти більше уваги вивченню питань щодо активного використання краудфандингових платформ у якості альтернативного джерела фінансування бізнесу.

Загальний обсяг глобального ринку онлайн-фінансування станом на 2015 рік склав близько 150 млрд. доларів.

Серед країн Африки і Близького Сходу значними обсягами онлайн-фінансування характеризуються Ізраїль та ОАЕ. Натомість, в багатьох країнах, що характеризуються високим рівнем економічного розвитку та розвитку фінансової системи (Норвегія, Ісландія, Люксембург), механізм онлайн-фінансування не набув суттєвого поширення. Серед європейських країн таких механізм залучення фінансових ресурсів набув найбільшого розвитку у Великобританії, Франції, Німеччині, Нідерландах [5]; серед країн Американського континенту – у США та Канаді [6]; в Азії і Тихоокеанському регіоні лідерами за обсягами онлайн-фінансування є Китай, Японія, Австралія, Нова Зеландія [7].

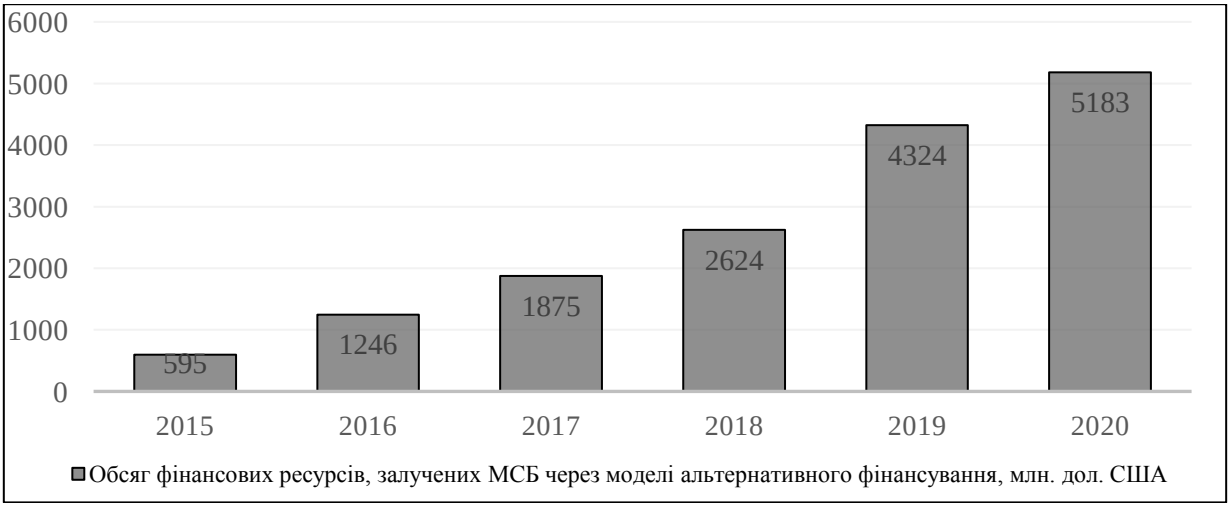

Рис. 4. Динаміка розвитку альтернативного онлайн-фінансування суб'єктами малого та середнього бізнесу в європейських країнах [8]

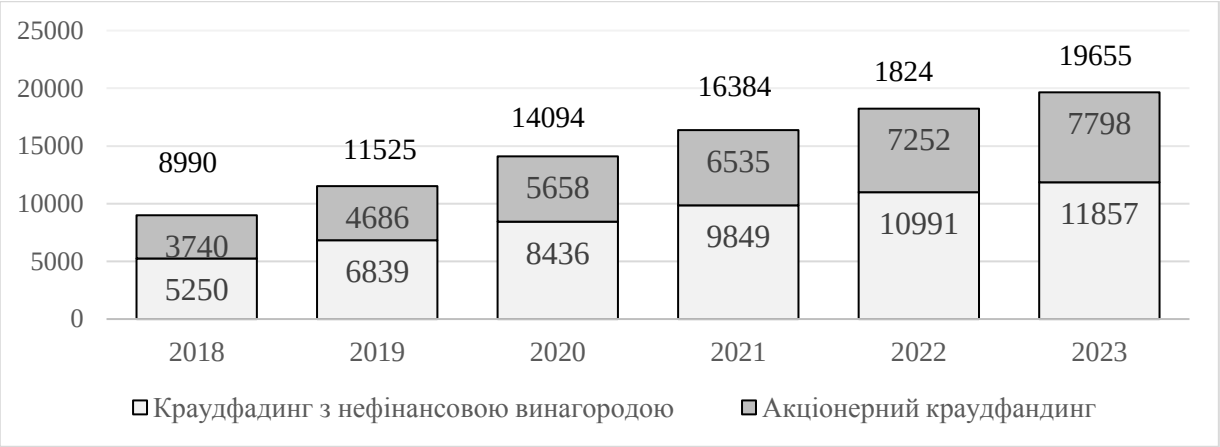

Рис. 5. Динаміка прогнозованих обсягів альтернативного онлайн-фінансування у світі, млн доларів США [5]

Таблиця 3

Порівняльний аналіз регіональних особливостей розвитку моделей онлайн-фінансування

Критерій порівняння	Регіони		
	Азіатсько-Тихоокеанський	**Американський**	**Європейський**
Домінуюча модель онлайн-фінансування	Домінуючі моделі – **peer-to-peer** споживчі та бізнес позики. В інших країнах регіону, крім Китаю, значимими є балансові позики для бізнесу, краудфандинг з нефінансовою винагородою та з 2015 року – онлайн-факторинг	В США суттєво переважають **peer-to-peer** споживчі позики, в інших країнах регіону до 2015 року найбільшу питому вагу займав краудфандинг з нефінансовою винагородою, у 2015 році – краудфандинг з відсутністю винагороди	Моделями, що мають найбільшу частку, є **peer-to-peer** споживчі та бізнес позики. В інших країнах регіону, крім Великобританії, поширеним є акціонерний краудфандинг та краудфандинг з нефінансовою винагородою
Тип отримувача фінансових ресурсів	В Китаї залучення капіталу через онлайн-платформи здійснюється переважно фізичними особами, але за 2013–2015 рр. їх частка скоротилася з 73% до 56%. В інших країнах регіону переважає фінансування бізнесу (60-70%)	Основними суб'єктами, які залучають капітал через онлайн-платформи, є фізичні особи (в США близько 75–80%, в інших країнах регіону близько 67%). Відзначається зростання частки фізичних осіб в обсягах отриманого фінансування	У Великобританії та інших країнах регіону переважає фінансування фізичних осіб (60–70%), проте сучасний тренд – збільшення частки фінансування, залученої бізнесом – 53% у 2015 р.
Тип надавача фінансових ресурсів	Серед країн регіону в Китаї роль інституційних інвесторів є найменшою (у 2015 р. – у фінансуванні дебіторської заборгованості 46%). В інших країнах регіону вплив інституційних інвесторів є суттєвим (наприклад, частка у балансовому кредитуванні бізнесу – 88%, у фінансуванні дебіторської заборгованості – 79%)	В США інституційні інвестори – понад 50% обсягу фінансування майже по всім моделям, зокрема балансові позики для фізичних осіб та бізнесу – 99% та 94% відповідно, онлайн-факторинг – 83%. В інших країнах регіону участь інституційних інвесторів є вагомою лише в peer-to-peer позиках та балансовому кредитуванні фізичних осіб (50–55%)	Зростання частки участі інституційних інвесторів в онлайн фінансуванні: від 24% у 2013 році до 44% у 2015 році, розподіл фінансування за моделями є майже рівномірним.

Джерело: створено на основі [9]

Слід зауважити, що динаміка роз-витку світового та регіональних ринків альтернативного онлайн-фінансування визначається трендами розвитку ринків трьох країн – Китаю, США та Великобританії, які відповідно є лідерами трьох досліджуваних регіонів (рис. 6). На зазначені країни припадає 99% всього світового ринку альтернативного онлайн-фінансування

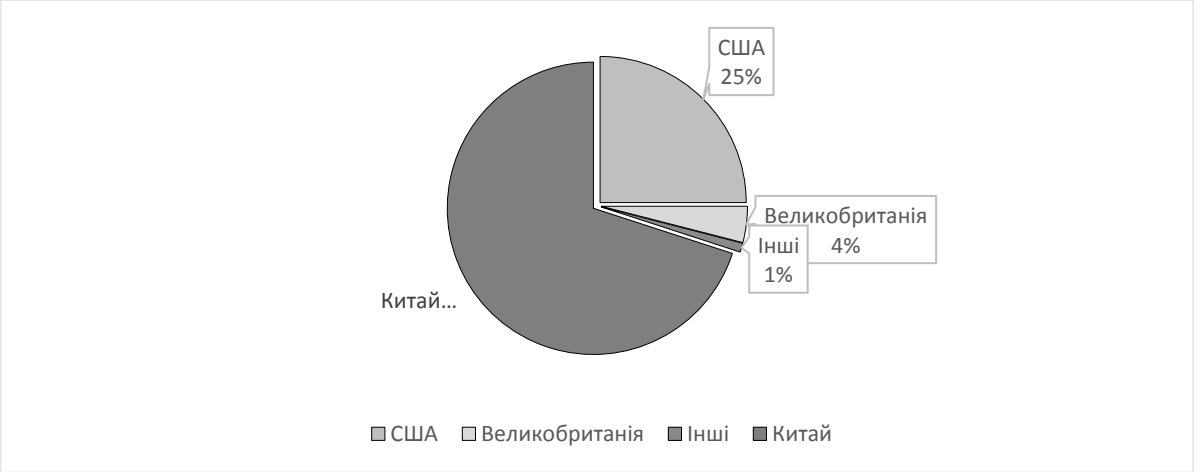

Рис. 6. Структура альтернативного онлайн-фінансування у світі, % [8]

Узагальнення результатів аналізу регіональних особливостей розвитку моделей онлайн-фінансування дозволив виділити основні детермінанти впливу на розвиток онлайн-фінансування: стан національної економіки та фінансової системи країни; рівень її інноваційного розвитку, виражений плказником Global Innovation Index, нормативно-законодавча база (рис. 7). Варто зазначити, що вибір домінуючої моделі онлайн-фінансування не залежить від регіональної приналежності країни, натомість, суттєві відмінності можна спостерігати за типами отримувачів та надавачів фінансових ресурсів в кожному регіоні.

Подальші дослідження доцільно провести у напряму виявлення взаємозв'язків та оцінки кількісного впливу чинників кожної групи на функціонування й розвиток альтернативного онлайн-фінансування з використанням методів математичної статистики.

Рис. 7. Детермінанти впливу на розвиток онлайн – фінансування

Висновки. На сучасному етапі під впливом загальної цифровізації економіки відбувається трансформація фінансового сектору: з'являються нові гравці фінансового ринку, змінюється роль фінансового посередництва, впроваджуються нові підходи до організації торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами. Важливою формою застосування FinTech інновацій на ринку капіталу є поява онлайн-платформ, що створюють умови для здійснення одноранговогo фінансування фізичних і юридичних осіб, сприяючи їхньому розвитку. Сфера альтернативного фінансування розвивається досить динамічно, існуючі моделі онлайн-фінансування набувають нових ознак та на їх основі розвиваються нові моделі,

Вивчення особливостей, переваг і недоліків кожної з моделей є важливою складовою їх майбутнього розвитку в цілому, а також більш активного запровадження у вітчизняній практиці.

Узагальнюючи загальносвітові тенденції функціонування альтернативного фінансування, можна виділити декілька напрямів його подальшого розвитку в Україні:

– зміна структури отримувачів та надавачів фінансових ресурсів в результаті зростання частки участі інституційних інвесторів в онлайн фінансуванні, що сприятиме залученню більших обсягів фінансування, але водночас, посиленню регульованості ринку й вимог до отримувачів коштів;

– нормативне та організаційне забезпечення функціонування онлайн-платформ та онлайн-фінансування в цілому шляхом створення спеціального державного регулювання альтернативного онлайн-фінансування, спрощеного порядку реєстрації онлайн-платформ та податкових пільг для платформ, що фінансують малий і середній бізнес;

– надання онлайн – платформами додаткових послуг із супроводження проєктів – інформаційних, консультаційних, розрахункових та інших, які спрощують відносини між кредиторами і позичальниками та сприяють виконанню відповідних угод; активізація маркетингової діяльності;

– оцінювання стану та рівня розвитку ринку альтернативного онлайн-фінансування з використанням таких кількісних показників: частки онлайн-фінансування у ВВП; ступені участі фізичних та юридичних осіб (малого середнього та великого бізнесу) у альтернативному онлайн-фінансуванні; співвідношенні обсягів фінансування залучених із альтернативних та традиційних джерел за звітний період; частки онлайн платформ (відповідних типів peer-to-peer, краудфандингових) у наданні позик (балансові позики).

Література

1. ФінТех в Україні: звіт Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» та інноваційного парку UNIT. City. – URL : http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf (дата звернення: 05.11.2020).

2. Сирветник-Царій В. В. Сучасні реалії фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні / В. В. Сирветник-Царій // Економіка і суспільство. – 2016. – № 2. – С. 181–187. – URL : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/33.pdf.

3. Data on Finance – World Bank Enterprise Survey of Business Managers. World Bank Group. – URL : http://www.enterprisesurveys.org

4. TheCrowdDataCenter: Categories Stats & Analytics. – URL : http://www.thecrowdfundingcenter.com/data/categories.

5. Moving Mainstream: The European Alternative Finance Benchmarking Report / R. Wardrop, B. Zhang, R. Rau, M. Gray. Cambridge Centre for Alternative Finance, 2015. – 44 p. – URL : http://www.iberglobal.com/files/2015/2015-uk-alternative-finance-benchmarking-report.pdf.

6. Harnessing Potential: The Asia-Pacific alternative finance benchmarking report / B. Zhang, L. Deer, R. Wardrop, A. Grant and others. Cambridge Centre for Alternative Finance, March 2016. – 96 p. – URL : https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/harnessing-potential.pdf.

7. Breaking New Ground: The Americas alternative finance benchmarking report / R. Wardrop, R. Rosenberg, B. Zhang, T. Ziegler and others. Cambridge Centre for Alternative Finance, April 2016. – 80 p. – URL: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin /user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2016-Americas-alternati ve-finance-benchmarking-report.pdf

8. Striapunina K. FinTech Report 2019 – Alternative Financing. Statista Digital Market Outlook – Segment Report. – 2018. – URL : https://www.statista.com/outlook/digital-markets

9. Rubanov P., Marcantonio A. Alternative Finance Business-Models: Online Platforms. Financial Markets, Institutions and Risks (Index Copernicus, Ulrichs Web та ін.). 2017. – Vol. 1(3). – P. 92–98

References

1. FinTex v Ukrayini: zvit Proektu USAID «Transformaciya finansovogo sektoru» ta innovacijnogo parku UNIT. City. (2018). Retrieved from http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf.

2. Syrvetnyk-Tsariy, V.V. (2016). Suchasni realiyi finansovoho zabezpechennia rozvytku maloho pidpryiyemnytstva v Ukrayini. Ekonomika i suspilstvo, (2), 181-187.

3. Data on Finance – World Bank Enterprise Survey of Business Managers. World Bank Group. Retrieved from http://www.enterprisesurveys.org

4. TheCrowdDataCenter: Categories Stats & Analytics. Retrieved from http://www.thecrowdfundingcenter.com/data/categories

5. Moving Mainstream: The European Alternative Finance Benchmarking Report / R. Wardrop, B. Zhang, R. Rau, M. Gray. Cambridge Centre for Alternative Finance, 2015. 44 p. Retrieved from http://www.iberglobal.com/files/2015/2015-uk-alternative-finance-benchmarking-report.pdf

6. Harnessing Potential: The Asia-Pacific alternative finance benchmarking report / B. Zhang, L. Deer, R. Wardrop, A. Grant and others. Cambridge Centre for Alternative Finance, March 2016. 96 p. Retrieved from https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/harnessing-potential.pdf

7. Breaking New Ground: The Americas alternative finance benchmarking report / R. Wardrop, R. Rosenberg, B. Zhang, T. Ziegler and others. Cambridge Centre for Alternative Finance, April 2016. 80 p. Retrieved from https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2016-Americas-alternati ve-finance-benchmarking-report.pdf

8. Striapunina K. FinTech Report 2019 – Alternative Financing. Statista Digital Market Outlook – Segment Report. 2018. Retrieved from https://www.statista.com/outlook/digital-markets

9. Rubanov, P., & Marcantonio, A. (2017). Alternative Finance Business-Models: Online Platforms. Financial Markets, Institutions and Risks (Index Copernicus, Ulrichs Web et al.). Vol. 1(3), 92-98.

ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ БИЗНЕСА В КОНТЕКСТЕ МИРОВЫХ ТЕНДЕНЦИЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ FIN TECH ИННОВАЦИЙ НА РЫНКЕ КАПИТАЛА

Л. Г. Соляник, к. э. н., профессор, И. Н. Цуркан, к. э. н., доцент,, М. О. Гудым, магистр, НТУ «Днепровская политехника»

Методология исследования. Теоретико-методологической основой исследования являются научные разработки отечественных и зарубежных ученых, связанные с определением роли FinTech инноваций в развитии рынка финансовых услуг и формировании FinTech инструментов перераспределения финансовых ресурсов между субъектами экономики. В процессе исследования использовались методы теоретического и эмпирического исследования, в частности, абстракции и сравнения при определении особенностей функционирования различных видов онлайн-финансирования для субъектов МПБ; метод группировки – при исследовании региональных особенностей развития моделей онлайн-финансирования; методы математической статистики – при определении тенденций развития и прогнозировании объемов альтернативного онлайн-финансирования субъектами малого и среднего бизнеса. Методы графического анализа позволили наглядно отразить полученные результаты исследования.

Результаты. Авторами в статье проанализированы современное состояние и тенденции становления финтех-компаний Украины и финансового обеспечения бизнеса в контексте мировых тенденций развития информационных технологий. Определены место, роль и особенности использования FinTech инструментов для перераспределения финансовых ресурсов между субъектами экономики на основе внедрения альтернативных моделей финансирования бизнеса в Украине.

Новизна. Дана сравнительная характеристика основных видов онлайн-финансирования для субъектов малого и среднего бизнеса. Проанализирована динамика изменения объёмов альтернативного онлайн-финансирования в мире и особенности развития мирового и региональных рынков альтернативного онлайн-финансирования. Определены основные детерминанты влияния на развитие онлайн-финансирования в стране.

Практическая значимость. Состоит в возможности применения разработанных и предоставленных предложений по дальнейшему функционированию и развитию в Украине альтернативного финансирования бизнеса с учетом общемировых тенденций. Полученные выводы и результаты исследования будут способствовать активизации внедрения онлайн-

платформ и созданию условий для однорангового финансирования физических и юридических лиц, способствуя их развитию.

Ключевые слова: FinTech-инновации, цифровизация, краудфандинг, онлайн-финансирование, альтернативные модели онлайн-финансирования бизнеса, национальная экономика, детерминанты влияния, инвестиции.

PECULIARITIES OF BUSINESS FINANCING IN THE CONTEXT OF GLOBAL TRENDS IN THE USE OF FIN TECH INNOVATION IN THE CAPITAL MARKET

L. G. Solianyk, Ph. D (Econ.), Professor, I. M. Tsurkan, Ph. D (Econ.), Associate Professor, M. O. Hudym, Master, Dnipro University of Technology

Methods. The theoretical and methodological basis of the study are scientific developments of domestic and foreign scientists related to determining the role of FinTech innovations in the development of the financial services market and the formation of FinTech tools for redistribution of financial resources between economic entities. The research used methods of theoretical and empirical research, in particular, abstraction and comparison in determining the features of the functioning of different types of online financing for SMEs; grouping method – in the study of regional features of the development of online financing models; methods of mathematical statistics – in determining development trends and forecasting the amount of alternative online financing by small and medium-sized businesses. Methods of graphical analysis allowed to visually reflect the results of the study.

Results. The authors of the article analyze the current state and trends in the formation of fintech companies in Ukraine and financial support of business in the context of global trends in information technology. The place, role and features of using FinTech tools for redistribution of financial resources between economic entities based on the introduction of alternative models of business financing in Ukraine are identified.

Novelty. A comparative description of the main types of online financing for small and medium-sized businesses is presented. The dynamics of changes in the volume of alternative online financing in the world and the specifics of the development of global and regional markets of alternative online financing are analyzed. The main determinants of influence on the development of online financing in the country are identified.

Practical value. It is possible to apply the developed and submitted proposals for the further functioning and development of alternative business financing in Ukraine, taking into account global trends. The findings and results of the study will help intensify the implementation of online platforms and create conditions for peer financing of individuals and legal entities, promoting their development.

Keywords: FinTech-innovations, digitalization, crowdfunding, online financing, alternative models of online business financing, national economy, determinants of influence, investments.

Надійшла до редакції 27.08.21 р.